

MANU

Qanaa aataakkut • Bedsteforældre

Angajoqqaanut • Til forældre

MANU Aanaa aataakkut – angajoqqaanut
MANU Bedsteforældre – til forældre.

Atortussiat suliarineqarput Namminersorlutik Oqartussani Paarisa-mut S/I Center for Forældreskab-mit.
Materialet er udviklet for Paarisa, Grønlands Selvstyre af S/I Center for Forældreskab.

© S/I Center for Forældreskab 2020.
ISBN: 978-87-972120-3-5

Najoqqutassianik inerisaasut, allattut aqqissuisullu | Konceptudvikling, tekst og redaktion:

Camilla Brandi Anshøj
John Andersen
Else Guldager

Suliniummik aqutsisut | Projektledelse:

Rikke Louise Kuhn
Kasper Thougard Pedersen
Rosa Moth-Lund

Suleqatigiissitanut sulisunullu »MANU Aanaa aataakkut«-mik inerisaaqataasunut qujanaq.
Tak til arbejdsgruppen og de fagpersoner som har bidraget til MANU Bedsteforældre.

Nutsernera | Oversættelse: Kunuunnguaq Fleischer

Assitaliussat | Illustration: Christian Rex, www.deluxusstudio.com

Ilioqqarnera naqinneralu | Grafisk tilrettelæggelse og tryk: Eks-Skolens · Grafisk Design & Tryk

MANU pillugu paasissutissat annertunerusut | Yderligere information om MANU:

www.manu.gl
www.paarisa.gl

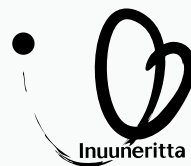
MANU

Aanaa aataakkut • Bedsteforældre

Angajoqqaanut • Til forældre

Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik
Socialstyrelsen

Inuuneritta

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

Aanaa-aataakkummi?

- Illit nammineq angajoqqaanngoreerninni ...

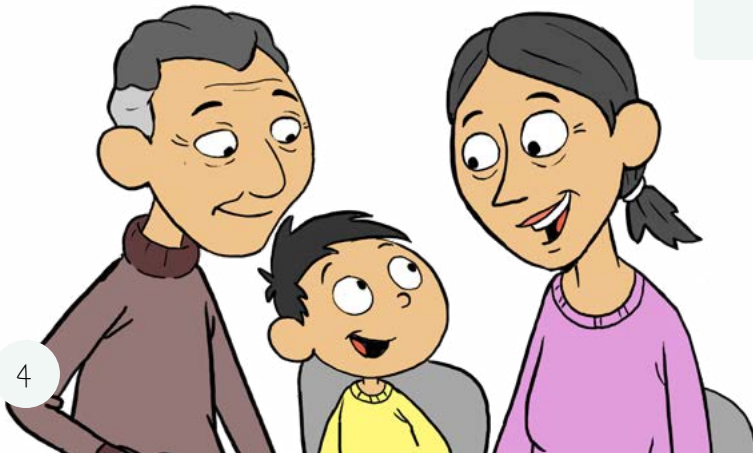
Illit angajoqqaatit illit nammineq angajoqqaanngoruit tassaalisapput aanaa aataalu. Isumassarsiatsialaasin-naavoq eqqarsaatigissallugu kinguaariit utoqqaanerusor-taannut attaveqartarnek qanoq pisassanersoq. Pissutsit apeqqutaatillugit tamanna assigiingitsumik pisarsin-naavoq, ilissi meeqqassinnut suut pitsaanerpaasussatut isiginerisi, suullu periarfissaanersut apeqqutaassallutik.

Aanaa-aataakkooriaatsit amerlaqaat. Ilaqutariinni pissut-sit qanoq ikkaluarpataluunniit, meeqqap aanaa-aataakkuni immikkorluinnaq pissuseqarfigissavai. Immaqa ernut-tamik ilaginissaannut piffissaqarnerullutillu naamma-gittassuseqarnerupput, sammisaqatigiinnissaannullu piumassuseqarlutik. Meeqqannik toqqissisimanermik qanilaarnemillu misigisitsisinnaapput maligassiuusuul-lutillu. Aanaa-aataakkut allat immaqa nukissaqarpalla-angillat. Pingaartuuvoq piviusorsiornissaq, aanaa-aataakkut meeqqamik peqateqarnissaat ernummatigi-gukku. Immaqa illit nammineq najuussinnaavutit, qular-naarumallugu aanaa-aataakkut suut sapinnginneraat.

Meerarpassuit aanaa-aataakkut nuannaarutigisarpaat

Ima iliorsinnaapput:

- Meeraq ilikkarluarsinnaavaat, ataqatigiinneq qanilaarfiusoq tatigeqatigiiffiusorlu pilersillugu.
- Immaqa assigiingitsorpassuartigut ikiuullutillu oqilisaasinnaapput. Meerarsi piffissaqarfiginerullugulu sinnilinnik nukissaqarfigisinnaavaat.
- Meeraq nuannersunik misigisaqartissinnaavaat.
- Meeraq ilinniartissinnaavaat angajoqqaavi namminneq meeraammata pissutsit qanoq ittuunerannik.
- Ilaqutariit inuunerat qanorlu avalequtaasanikkiartorsimanerat oqaluttuarisinnaavaat.
- Pisariaqarfiatigut oqilisaasinnaapput.
- Meeraq peqatigalugu sammisaqartarsinnaapput.
- Meeraq sorpassuarnik ilinniartissinnaavaat, naliitsunik inuunermittit misilittagaqaramik.

Hvad med bedsteforældrene?

- Når du selv bliver forælder ...

Dine forældre bliver bedsteforældre, når du selv bliver far eller mor. Det er en god ide at overveje, hvordan I tænker jer, at kontakten med den ældre generation kan være. Det vil være forskelligt alt efter jeres situation, hvad I synes er dejligt for jeres barn, og hvad der er muligt.

Der er mange måder at være bedsteforælder på. Uanset hvordan forholdene i familien er, har dit barn et helt særligt forhold til sine bedsteforældre. De har måske mere tid og tålmodighed til at lytte og gøre ting sammen med børnebørnene. De kan give dit barn tryghed og varme og være et forbillede for det. Andre bedsteforældre har måske ikke så meget overskud. Det er vigtigt at være realistisk, hvis du er bekymret for, om bedsteforældrene magter samværet. Du kan måske selv være i baggrunden, så du kan sikre dig, hvad der er muligt for dem.

Mange børn har stor glæde af deres bedsteforældre

De kan:

- Lære barnebarnet rigtig godt at kende, så de kan udvikle et varmt og tillidsfuldt forhold.
- Måske kan de hjælpe og aflaste jer på mange måder. Det kan give jer mere tid og overskud til jeres barn.
- Skabe gode oplevelser sammen med barnet.
- Lære barnet hvordan det var, da barnets egne forældre var børn.
- Fortælle om familiens liv og forgreninger.
- Træde til og aflaste, når der er behov.
- Gøre ting sammen med barnet.
- Lære børnebørnene meget, fordi de har unik erfaring gennem livet.

Ilaqutariinni malittarisassat

Illit nammineq aamma meeqqavit aanaa-aataakkui qularnanngitsumik assigiinngissuseqartumik ulluinarni inuunersi aqqissuunnikuussavarsi. Imaassinnaavoq malittarisassasi aamma ataatsimooriaatsisi assigiinngitsut. Aamma meeqqanit ilimagisaasut assigiinngissuteqarsinnaapput. Assersuutigalugu meeqqamik sinilersitsiniaasarnisi, meeqqamik pinnguaqateqartarnisi, nerisassioriaatsisi nerisartakkasilu assigiinngitsuusinnaapput.

Assigiinngissutsit tamakku meeqqat amerlanerit 3-4-nik ukiullit paasilluarsinnaavaat. Annermik taakku pillugit meeqqat oqaloqatigisarukku.

Assigiinngitsunik ataatsimooriaaseqarneq meeqqamit pitsaasumik misigineqarsinnaapput, toqqissimasumik isumassuisumillu pisarpata.

Tamanna annermik atuuppoq, meeqqat ilaanneeriarluni aanaa-aatakkunni tukkusarpat.

Assigiinngissutsit ima annertutigisinnaapput, illit aanaa-aataakkut oqaloqatigisariaqarlutit. Taamaaliornikkut immaga ingerlalluortoqamissaa angusinnaavarsi, ataatsimooq, meeqqassinnut iluaqutaasussanngorlugu, ilutigisaanilli ilssinnit akuersaameqarsinnaalluni.

Spillereglerne i din familie

Du og dit barns bedsteforældre har sikkert indrettet jeres hverdag forskelligt. Spillereglerne og den måde, man er sammen på, er måske forskellige. Der kan også være forventninger til børnene, som ikke helt ligner hinanden. Der kan være forskelle på, hvordan I fx får barnet til at sove, hvordan I leger med barnet, fortæller historier, hvordan I laver mad, og hvad I spiser.

De forskelle kan de fleste børn fra 3-4 års alderen godt finde ud af. Især hvis du taler med dit barn om det.

De forskellige måder at være sammen på kan være en positiv oplevelse for barnet, hvis det foregår på en tryk og omsorgsfuld måde.

Det gælder især, hvis dit barn af og til overnatter hos bedsteforældrene.

Der kan være så store forskelle, at du som forælder må tage en snak med bedsteforældrene.

På den måde kan I måske få tingene til at fungere, så samværet er godt for jeres barn, samtidig med at I synes, det er i orden.

Angajoqqaat aamma aanaa-aataakkut akornanni isumaqatigiinngittoqarpat

Meeqqavit aanaa-aataakkui isumaqatigiinngikkukkit, meeraq eqqugaariaannaavoq. Taama pisoqarsinnaavoq isumaqatigiinngissutisi meeqqamut tunngappata aamma

illit nammineq aanaa-aataakkunnut imaluunniit sakik-kunnut pissuseqarfigninnitit pineqarpata. Tamanna nuanniilliutaalersinnaavoq, aamma isumaqatigiissutit eqquutsinniarnersa ajornakusuulernerannik kinguneqar-sinnaalluni.

Taama pisoqartillugu illuatungeriit imminnut naape-riartariaqarpit. Arlaannaataluunniit pissusilersuutai meeqqamik eqquissanngillat. Assersuutigalugu immis-sinnut kusanangitsumik eqqartortassanngilasi. Annermik meeraq tusaatillugu.

Aanaa-aataakkut ilaasa imminni meeraq angerlarsimaffianiit annertunerusumik nammineq aalajangiisinniartarpaat. Tamanna meeqqat amerlanertigut paasisinnaasarpaat. Kisiannili meeqqavit malittarisassaqaanngi-vinnissaa, meeqqamut pit-saasuunngilaq. Eqqissiveerussin-naavoq, malinnaajunnaarluni killissanilu suunersut nalor-nilerlugit. Aamma kinguneri-sinnaavaa ilissi angajoqqaat aamma aanaa-aataakkut akornanni assortuuttalernersi. Tamanna pillugu aanaa-aataakkut oqaloqatigisariaqar-patit, meeraq iluaqutaasussa-nik ileqqoqaleqqullugu.

Når der er uenigheder mellem forældre og bedsteforældre

Hvis du ikke er enig med dit barns bedsteforældre, kan det let komme til at gå ud over barnet. Det kan ske, både hvis uenigheden handler om barnet, og hvis det handler om dit eget forhold til bedsteforældre eller svigerforældre. Det kan give en dårlig stemning, og det kan også være svært at overholde aftaler.

Her må begge parter prøve at komme hinanden i møde. Begge parters opførsel må ikke gå ud over barnet. I skal for eksempel lade være med at tale nedsættende om hinanden. Og slet ikke når barnet hører det.

Nogle bedsteforældre lader børnene bestemme meget mere, end de må hjemme hos sig selv. Det kan børn som regel godt finde ud af. Men hvis dit barn slet ikke har nogen spilleregler og rammer, så er det ikke godt for barnet. Det kan blive rastløst, ufokuseret og i tvivl om, hvor grænserne er. Det kan også betyde, at der kan opstå uenigheder mellem jer forældre og bedstefor-

ældrene. Det må du tale sammen med bedsteforældrene om, så barnet får nogle gavnlige rammer.

Isumaqatigiinngerit makkununga tunngasuusinnaapput:

- Innarfissat taakkualu eqquutsinnissaat.
- Nerinermi ileqqut, aamma meeqqap qanoq mamakujuttutortigisinnaanera.
- Meeqqap qanoq annertutigisumik TV-mik isiginnaarsinnaanera, qarasaasiakkut »spil«-ersinnaanera, mobiilimik tablet-inillu atuisinnaanera.
- Meeqqap isumaginissaa, soorlu kigutiminik salinissaa.
- Meeqqap eqqaani pujortarneq.

Aamma makku pillugit ilungersunarnerusunik isumaqatigiinngissutaasinnaapput:

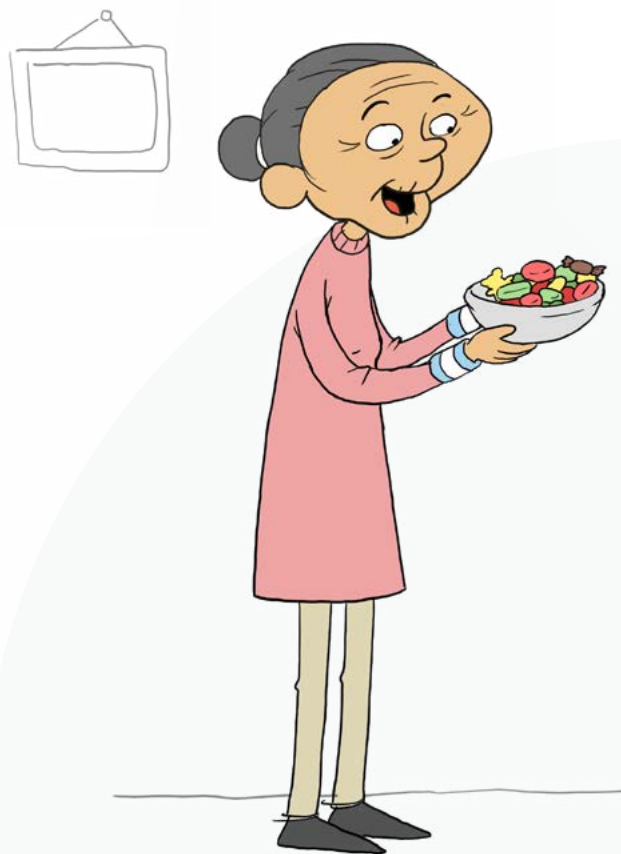
- Aanaa-aataakkut meeqqamik paarsitillutik imigassamik atuinerat pujortartarnerat.
- Aanaa-aataakkut meeqqamik paarsitillutik hashimik pujortartarnerat.
- Meeraq bingortoqartillugu peqataasassanersoq.

Pingaartuuvoq ataqeqatigiinnissarsi, ammasuunissarsi immissinnullu akuersaarnissarsi - assigiinngikkaluarlusi. Tamatuma kingunerisarpaa meeqqap aanaa-aataakkunut pitsaasumik qanimullu atassuteqalernissaminut toqqissimalernera.

Assortuunnerit isumaqatigiinnginnerillu

Assortuuttarlusilu isumaqatigiinngittarussi meeqqap tamatigorluinnangajak malugissavaa, illit angajoqqaatut qanorluunniit tamanna isertuunniartigigaluarukku. Meeraq ukiumigut paasinissinnaalersimappat (4-5-nik ukioqarpat), oqaluttuussinnaavat assersuutigalugu innartarfissat pillugit isumaqatigiinngissuteqarlusi, kisiannili:

»Ataatsimoorluta aaqqissavarput«. Meeqqanut angajullinunerumaanut atualernikunut assersuutigalugu oqaluttuarisinnaavarsi: »Aanaa aataalu innartarfissat pillugit ulluni makkunani oqaloqatigiippugut. Isumaqatigiivissunngilagut, pingaartuuvormi ullaakkut arfineq-pingasunut atuariartortussaattillutit naammattumik sinittarnissat. Taamaammat kissaatigaarput uatsinni innartarfiit eqqorlugu aanaa-aataakkunni aamma innartarnissat. Aanaap aataallu kingusinnerusukkut innartarnissat ajorinngikkaluarpaat. Oqaloqatigiissutigivarput, qanorlu aalajangersnitsinnik ilisimatikkumaarlutit. Tamanna illit nammineq sulii aalajangersinnaanngilat«.

Det er vigtigt, at I viser hinanden respekt, åbenhed og accept, selv om I lever forskelligt. Det giver barnet tryghed til at skabe et godt og nært forhold til bedsteforældrene.

Konflikter og uenigheder

Hvis der er tale om uenigheder og konflikter mellem jer, vil barnet næsten altid kunne mærke det, uanset hvor meget du som forælder prøver at skjule det. Når barnet er så gammelt (4-5 år), at det kan forstå meningen, kan du fortælle, at I fx er uenige om sengetider, men at: »Vi finder en løsning sammen«. Til noget ældre børn i skolealderen kan I fx fortælle: »Vi snakker for tiden med

Uenigheder kan handle om:

- Sengetider, og om de skal overholdes.
- Spisevaner, og hvor mange søde sager barnet må få.
- Hvor meget TV, computerspil, telefon og tablets, som barnet må være en del af.
- Personlig pleje af barnet fx tandbørstning.
- Rygning i barnets nærvær.

Det kan også være mere alvorlige uenigheder om:

- Bedsteforældrene drikker alkohol og samtidig passer barnet.
- Bedsteforældrene ryger hash og samtidig passer barnet.
- Barnet må være med, når der er Bingo.

bedstefar og bedstemor om sengetiderne. Vi er ikke helt enige om det, for det er vigtigt, at du sover nok, når du skal op og i skole klokken 8.00. Så vi vil gerne have, at du kommer i seng på samme tid, som vi gør herhjemme. Bedstefar og bedstemor vil gerne, om du kan komme lidt senere i seng. Vi snakker om det, og vi fortæller dig hvad vi beslutter. Det er ikke noget, som du selv kan bestemme endnu».

Der kan også opstå uenigheder, hvis dine forældre blander sig i den måde, du opdrager dine børn på. De kan mene, at det du gør, er forkert, og at de ved bedre.

Det kan også være, at dine forældre gør ting, som du føler er grænseoverskridende, set med nutidens øjne.

Der kan også være andre ting, som du ikke vil have, at bedsteforældrene gør. Her gælder det om at lytte re-

Isumaqatigiinnginnerit uumitsaassissamerillu
pinngitsoomeqarsinnaanngillat. Oqaloqatigiinneq,
tusamaameq imminnullu naaperiamerit
isumaqatigiissutigisinnaasat iluaqutaasinnaapput.
Immaqa assigiinngissutisi illaatisinnaavasi.
Taamaalomikkut ataatsimoorerup pitsaaqutai pillugit
nuannaqatigiinnissaq inissaqamerulissaaq.

Isumaqatigiinnginnerit aamma pilersinnaapput
angajoqqaavit perorsaariaatsit akuleruffigippassuk.
Isumaqarsinnaapput illit kukkusumik perorsaasutit nam-
minnerlu ilisimasaqarnerullutik.

Aamma imaassinnaavoq angajoqqaatit iliuuseqartartut
illit ullutsinnut naleqqiullugu killissamik qaangiinertut
isigisannik.

Aamma imaassinnaavoq aanaa-aataakkut allatigut iliuu-
seqartarnerat illit kissaatiginngikkrit. Taama pisoqartillugu
pingaartuuvoq imminut ataqqeqatigiilluni naalaarsin-
naanissaq. Erseqqissartuarsinnaavat naggataatungaati-
gut illit tassaagavit aalajangiussaaq – illit tassaagavit
angajoqqaq.

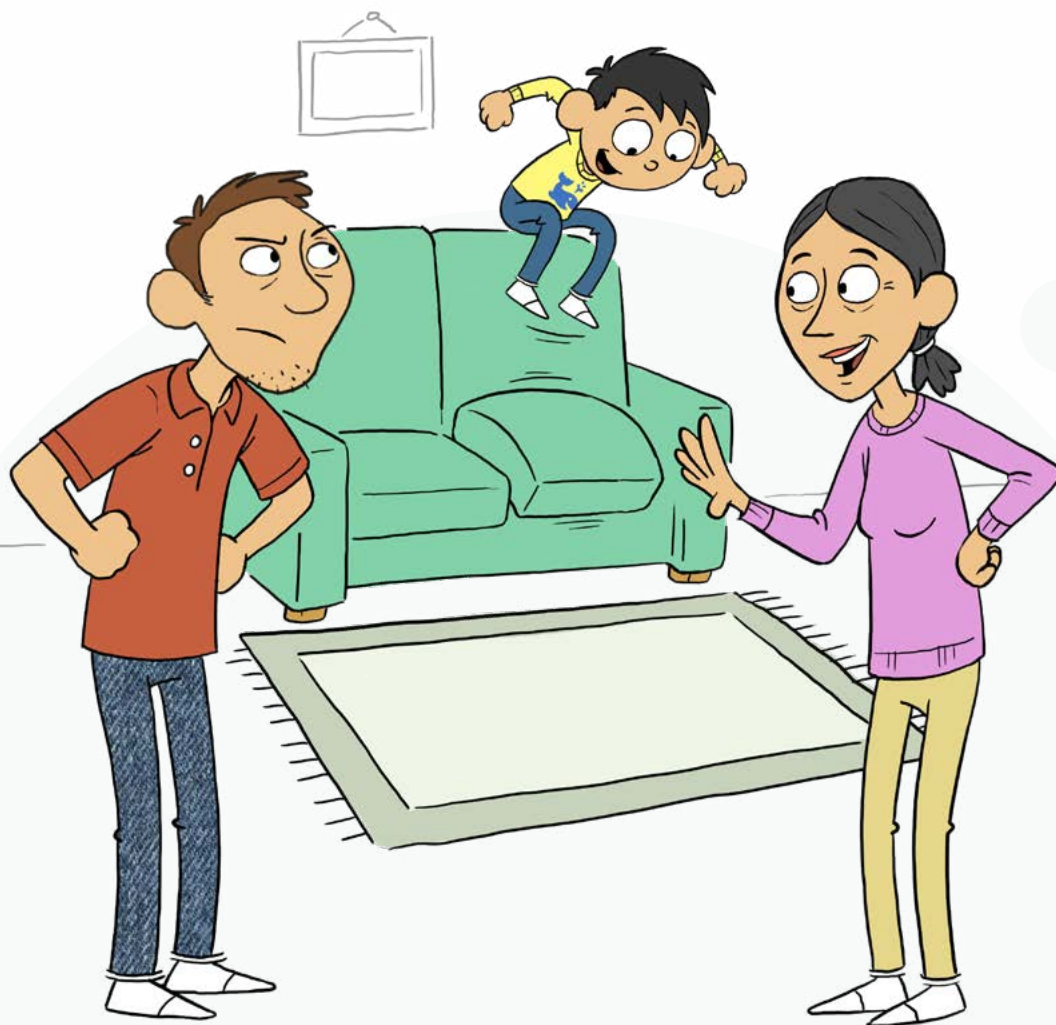
Imaassinnaavoq meeqqavit timikkut suut akuerineqarsin-
naaneritut killissanik ilinniartinnissaat illit pingaartikkrit.
Assersuutugalugu immaqa meeqqat ilinniartittarpat,
timini nammineq aalajangiiffissarigaa, tamannalu
aanaa-aataakkut akueralugulu ataqqissagaat piumasa-
ralugu. Aanaa-aataakkut aamma taama akisussaaffeqar-
put – aamma ikinngumik ilaquuttamilluunniit meeqqap
killissaanik ataqqinninnissaq saperpassuk.

spektfuldt til hinanden. Du må gerne holde fast på, at det i sidste ende er dig, der bestemmer – du er forælder.

Det kan være, at du selv gør meget ud af, at dine børn lærer grænser for, hvad de rent kropsligt vil acceptere. Du lærer fx barnet, at det selv bestemmer over egen krop, og det vil du have, at bedsteforældrene accepterer og respekterer. Det ansvar har bedsteforældrene også, hvis

Uoverensstemmelser og irritation kan ikke undgås. Det kan hjælpe at tale sammen, lytte til hinanden og finde et kompromis, som I er enige om. Måske kan I grine lidt af forskellene. Så bliver der mere plads til at glædes over alt det gode i samværet.

Assigiinnigissutsit pitsaasuusinnaapput

Assigiinnigissutsit meeqqamut iluaqutaalersinnaapput. Kisianni arlaatigut assigiinnigissutsit imanikingatigippata, illit aanaa-aataakkut iliuuserisartagaat akuersaarsinnaanagit, oqaloqatigiissutigisariaqarparsi malittarisassat suut atuutissanersut. Illit meeqqannut akisussaavutit.

Immikkut ajornakusoorsinnaavoq aanaa-aataakkut aappaat kisiat isumaqatiginngikkukku. Taama pisoqartillugu isumaqatiginnineq pissuseqarfigitugalugu aappaanut pitsaasumik pissuseqarneq attatiinnarniartariaqarpat.

Aamma aanaa-aataakkoqatigiit akornanni unammilleqatigiittoqarsinnaavoq. Kikkut aalajangiinerussappat kikkullu meeqqamut anginerpaanik tunissuteqartarpat?

Mamakujuttut

Aanaa-aataakkut ilaasa ernguttatik mamakujunnik, sodavandinik, saftimik assigisaannillu annertuumik tuniorartarpaat. Peqqinnanngilaq. Tungusunnittutorpal-larnerup kingunerisinnavaai puallarpallaarneq nerinermilu ileqqorliorneq. Tamatumani meeqqanut kingunerisassai oqaluttuarisariaqarpatit, aamma aanaa-aataakkut iliuuseriniartagaannut killiliillutit.

Aanaa-aataakkut mamakujunnik allanillu tunioraasarpur, meeraq ajunngitsumik piumallugu. Asanninnermik takutitseriaasiusinnaavoq. Taamaammat pitsaassaaq oqaloqatigigaanni qanoq iliorlutik allatut asanninnertik ajunngitsumillu siunertaqarnertik ersersissinnaaneraat. Assersuutigalugu taamaaliorsinnaapput sammisaqartisillutik soqutiginartunillu misigisaqartisillutik.

Oqaatigineqanngitsut

Assortuunnerit isumaqatigiinninnerillu akornassinni oqallisiginissaat ajornakusoorsinnaavoq. Oqaatigineqanngitsut amerlasinnaasaqaat. Tamanna isumalunnermik pilersitsisinnaavoq. Taama pisoqartillugu piaarnerpaamik oqaloqatigiittariaqarpsi. Aamma tamakku pillugit oqaloqatigiinneq sungiusimanngikkaluarussilluunniit. Uummammiorisat oqaatiginerat amerlanertigut oqiliallaataasarpoq. Akuusut tamarmik allat kissaataat pillugit eqqarsarnissaannut periarfissittarpaat. Immaqalu aamma allannguissamik eqqarsalersitsillutik.

Forskelligheder kan være OK

Forskellighed kan blive en fordel for barnet. Men hvis forskellighederne på nogle områder er så store, at du ikke kan acceptere det, bedsteforældre gør, så må I finde ud af, hvilke regler der skal gælde. Det er dig, der er ansvarlig for dit barn.

det er deres venner eller anden familie, der har svært ved at respektere barnets grænser.

En særlig vanskelig situation er, hvis du kun har uoverensstemmelser med den ene af bedsteforældrene. Her skal du både håndtere konflikten med den ene og bevare det positive forhold til den anden.

Der kan også være konkurrence mellem de to sæt af bedsteforældre. Hvem bestemmer mest, og hvem giver barnet de største gaver?

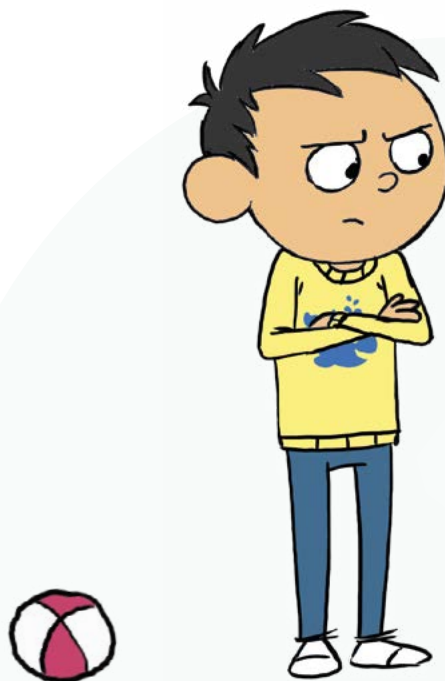
Slik

Nogle bedsteforældre giver børnebørnene meget slik, sodavand, saft og lignende. Det er usundt og skadeligt for dit barns sundhed. Mange søde sager kan føre til overvægt og dårlige spisevaner. Her må du fortælle om konsekvenserne for dit barn og sætte grænser for, hvad bedsteforældrene må, og hvad de skal lade være med.

Bedsteforældrene giver slik og gaver, fordi de vil dit barn godt. Det kan være en måde at vise kærlighed på. Så er det en god idé at tale med dem om, hvordan de kan vise deres kærlighed og positive følelser på andre måder. Det kan for eksempel være med aktiviteter og interessante oplevelser.

Det usagte

Det kan være svært at snakke om konflikter og uoverensstemmelser mellem jer. Der kan være meget usagt. Det skaber irritation. Her gælder det om, at I får talt om tingene så hurtigt som muligt. Også selv om I ikke er vant til at tale med hinanden om den slags emner. Det bliver for det meste en lettelse at få tingene sagt. Det giver alle parter muligheder for at overveje andres ønsker. Måske også at gøre noget anderledes.

Angajoqqaatit annertuumik peqataajumappata

Ilaqutariit ilaanni aanaa-aataakkut meeraq nuanna-ringaaramikku, angajoqqaat akisussaaffigisassaatt annertuallaq tigusarpaat. Assut ikiuukkusuttarput. Tamatuma kingunerisinnaavaa assersuutigalugu ataatasaup meeqqamut attaveqarniarnera ajornakusuulersinnaammatt. Immaqa aanaa-aataakkut maluginngilaat, pitsaanerpaamik isumaqaraluarlutik meeqqap inuunerani inituallaalersimanertik.

Ilutigisaanik angajoqqaanngorlaanut killiliinissaq ajornakusoorsinnaavoq. Arlaannaataluunniimmi aanaa-aataakkut ajuallatsinnissaat kissaatiginngilaa, nuannaarnertik, asanninnertik tulluusimaarnertillu takutinniarlugu taama

Imaassinnaavoq:

- Qularinngikkaat imminnut naapertuutsillugu qaqugukkulluunniit meeraq ilagisinnaallugu.
- Qanoq iliornissannik siunnersuuterpassuaqartartut, tamanna illit piumanngikkaluarilluunniit.
- Meeqqavit qanoq peqatigisarnera akuliuffigisaraat, namminnerlu »ilisimasaqarnerullutik«.
- Kissaatiginngisannik meeqqamut iliuseqartartut.
- Meeraq illit inerteqqutigisannut ilagisaraat.

pikkusutsigitillugit. Taamaakkaluarpalluunniit pingaar-tuuvoq aanaa-aataakkunnut ilissi qanoq misiginissi oqaluttuarinissaa. Oqaatigalugu asanninnerat soqutiginninnerallu nuannaarutigalugu, kisan-nili aamma ilissi angajoqqaatut nammineq inissinnissarsi pisariaqartillugu. Aamma eqqarsaatigisinnaavarsi oqaluttuussin-naanerlugit, ilaqutariittut nutaatut qanoq tapersersorneqarnissarsi kissaatiginerlugu.

Hvis dine forældre er meget ivrige

Det sker i nogle familier, at bedsteforældrene er så glade for barnet, at de påtager sig for meget af forældreansvaret. De vil meget gerne hjælpe. Det kan betyde, at det især kan være svært for far at få plads til at have nær kontakt til sit barn. Bedsteforældrene opdager måske ikke, at de i den allerbedste mening kommer til at fylde lidt for meget.

Samtidig kan det være svært for nye forældre at sige fra. For ingen vil jo fornærme bedsteforældre, der er så ivrige for at vise deres glæde, kærlighed og begejstring. Det er alligevel vigtigt, at I taler med bedsteforældrene om, hvordan I oplever det. At I er glade for deres kærlighed og interesse, men at I også har behov for at finde jer selv i forældreskabet. I kan også overveje at fortælle dem, hvordan I gerne vil have at de støtter op omkring jeres nye familie.

Det kan være at de:

- Tager for givet, at de kan være sammen med barnet, når det passer for dem.
- Giver dig mange råd om, hvad du skal gøre, uden du har bedt dem om det.
- Blander sig i, hvordan du er sammen med dit barn, og 'De ved bedst'.
- Gør ting med dit barn, som du ikke vil have, de gør.
- Tager barnet med til ting, du har bedt dem om at lade være med.

Aanaa-aataakkut illit meeqqannut sinnilimmik nukissaqanngitsut

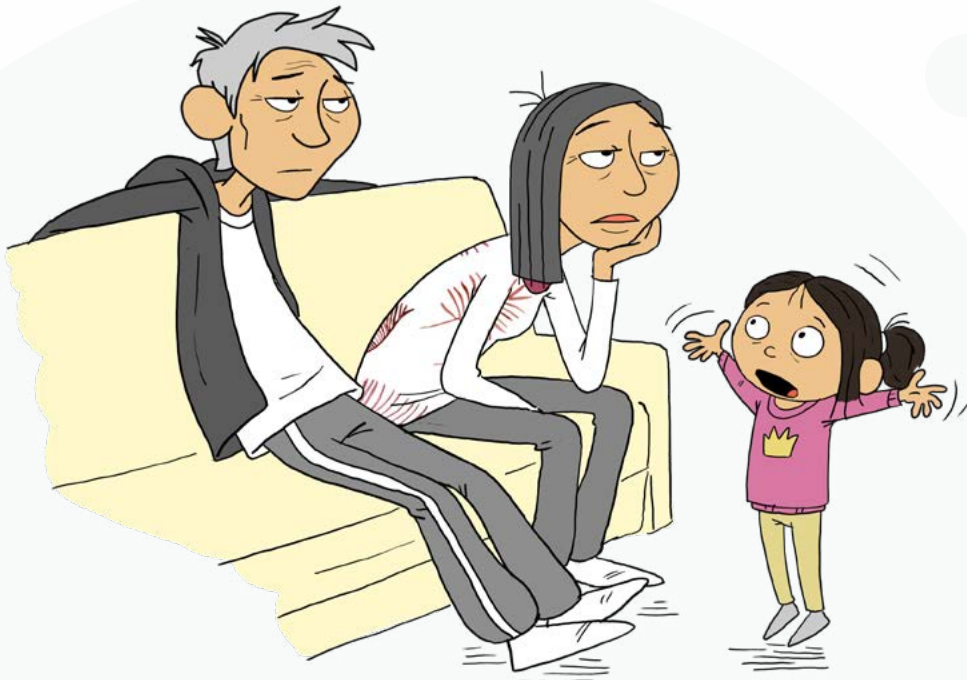
Aamma imaassinnaavoq aanaa-aataakkut piffissap ilaani ersarilluarlutillu meeqqamut attaveqarluartut. Tamanna meeqqamut angajoqqaanullu nuannaarutaasaqaaq. Meeraq utoqqaanerulaalpat, namminerlu arpaqattaarsinnaalerluni, peqatiginissaa allatut ittunik piumasaqaati-taqalersarpoq. Tamannali immaqa aanaa-aataakkut saperpaat. Kingunerisinnaavaa meeqqap ilagisarnissaanut tunuarternerat.

Tamanna illit angajoqqaatut pakatsissutigisinnaavat aliatsaatigalugulu. Qularnanngilaq iluaqutaasinnaasooq

pakatsinerup oqaluttuarinera. Immaqalu qanoq iliorlusi peqatigiissinnaanersi isumaqatigiissutigisinnaavarsi, aanaa-aataakkut, meeqqap ilissilu angajoqqaatut tamassi nuannaarutigisinnaasassinnik.

Meeqqat ilaasa naapissinnaavaat aanaa-aataakkut annikitsuararsuarmik nukissaqartut. Taamaappat meeqqap ilagisarnissaanik neqeroorutigisinnaasaat killeqassapput.

Ilinnut angajoqqaatut annermik unaminarsinnaavoq aanaa-aataakkut imertarpata, hashimik pujortaamappata,

Bedsteforældre uden overskud til dit barn

Det kan også ske, at bedsteforældrene i nogle perioder er meget nærværende og i god kontakt med barnet. Det er en glæde for både barn og forældre. Når barnet bliver lidt ældre og kravler eller løber rundt, stiller barnet større krav til samværet. Det er måske mere end, hvad bedsteforældrene kan honorere. Det kan betyde, at de trækker sig væk fra samvær med barnet.

Det kan du som forælder bliver skuffet over og ked af. Det kan sikkert hjælpe at fortælle om skuffelsen. Og I kan måske finde ud af måder, I kan være sammen på, hvor både bedsteforældre, jeres barn og I forældre har glæde ved at være sammen.

Nogle børn vil møde bedsteforældre, hvor overskuddet er meget lille. Så er det begrænset, hvad de kan tilbyde af samvær med et barn.

Det kan være en særlig udfordring for dig som forælder, hvis bedsteforældrene drikker, ryger hash, har psykisk sygdom eller har andre alvorlige udfordringer i det daglige. Når de er påvirkede, eller hvis de er meget belastede, er de ikke egnede til at tage sig af dine børn. Du må

tænke over, hvad du kan gøre, så det går mindst muligt ud over dine børn.

Selv om bedsteforældrene har problemer, kan de måske godt være til glæde for dit barn.

Hvad kan du realistisk forvente af bedsteforældrene? Kan de fx at lade være med at drikke eller ryge hash, når dit barn er på besøg? Hvad hvis de ikke lader være? Hvad er bedst for dit barn? Det kan især være svært, hvis I bor under samme tag. Hvordan kan du bedst beskytte dit barn?

tarniluuteqarpata allatulluunniit imaannaanngitsumik ulluinnarni akornuteqarpata. Aalakoorunik, ikiaroorunik allatulluunniit artornartorsiorunik meeqqannik paarsinisamut naleqqutinngillat. Qanoq iliornissat eqqarsaatigisariaqarpata meeqqatit eqqugaqqunagit.

Aanaa-aataakkut ajornartorsiuteqaralutilluunniit, immaqa meeqqanut nuannaarutaasinnaapput.

Piviusut malillugit suut aanaa-aataakkunnit ilimagisinnaavigit? Assersuutigalugu meeqqat pulaartillugu imernatillu hashimik pujortarnaveersaasinnaappat? Taavami saperpassuk? Suna illit meeqqannut pitsaanerpaava? Ajornakusoorsinnaavoq illoqatigiikkussi. Qanoq iliorlutit meeqqat pitsaanerpaamik illersorsinnaaviuk?

Aamma imaassinnaavoq illit nammineq ajornartorsiutit angajoqqaavit imernerisa aporaaffiusumillu inuunerisa ilinnut nassatarisaat qaangerniarsarisimagit. Meeqqavit allatut inooriaaseqarnissaa kissaatigivat.

Immaqa ikiorserneqarnissat pisariaqartippat? Taamaappat uunga saaffiginissinnaavutit: Tusaannga tlf.: 801180 imaluunniit 1899-imut SMS-erlutit.

Aanaa-aataakkut meeqqannik paarsisinnaanerata qularigukku qanoq iliorsinnaavit?

- Meeqqavit aanaa-aataakkuni ilagigaangagit tamatigut najuuttarusupputit.
- Misilissinnaavat isumaqatigiissutigisinnaanerlugu meeqqat pulaaraangat aalakootassanngitsut imaluunniit ikiarootassanngitsut .
- Immaqa nakkutigisariaqassavat isumaqatigiissutisi eqquutsittarneraat.
- Qanorluuunniit ikkaluarpat pineqartut ilinnut angajoqqaatut oqimaatsuupput. Naggataatigut illit nammineq aalajangiisussaavutit.

Det kan også være, at du selv har kæmpet med at komme ud af de dårligdomme, som dine forældres druk og konfliktfyldte liv har budt dig. Du vil gerne give dit barn en anden måde at leve på.

Måske har du selv brug for hjælp til at tackle situationen? Så kan du henvende dig hos Tusaannga tlf.: 801180 eller SMS 1899.

Hvad kan du gøre, hvis du er i tvivl om, at bedsteforældrene kan passe på dit barn?

- Du vil altid være til stede, når de er sammen med dit barn.
- Du kan prøve, om det er muligt at aftale, de ikke er påvirkede, når de er sammen med dit barn.
- Du må måske kontrollere, at de overholder jeres aftaler.
- Det er under alle omstændigheder en svær situation for dig som forælder. Det er dig, der bestemmer i sidste ende.

Ilissinnut qanillusi najugaqarussi

Meeqqat ilaat aanaa-aataakkunnut qanittumi najugaqar-
tarput. Immaqa nunaqarfeqatigiippusi, imaluunniit illoqa-
tigiippusi ineqatigiillusiluunniit. Soorunami najugaqar-
nikkut pissutsit illit aamma aanaa-aataakkut akornassinni
pissuseqatigiinnersi sunnertarpaa.

Ilaqutariinni amerlasuuni taamatut imminnut qanillutik
najugaqartuni, ilaqutariit annertussusiat nuannersumik
ataatsimooqatigiinnissamut tunngaviulluarterput, kingu-
aariillu akornanni qanimut pissuseqatigiinnermik pilersit-

sisarlutik. Ilaqutareerujussuit meeqqanik periarfissiillu-
artarput. Taama immissinnut qanitsigalusi najugaqarussi
arlaat misigisinnaavoq, tamanna meeqqanut ajornartor-
siutaasoq. Taava taamatut najugarnerup iluaqutissartai
ajoqutaalu eqqarsaatigisinnaavatit. Assortuuttoqartartil-
lugu iluaqutaasinnaasut takunngitsoorneqarajuttarput.

Iluaqutaasinnaavoq erseqqissumik isumaqatigiissuti-
gissallugu sorphaat meeqqat, angajoqqaat aamma
aanaa-aataakkut akisussaaffigissaneraat.

Når I bor tæt på hinanden

Nogle børn bor tæt på bedsteforældrene. I bor måske i samme bygd, eller de bor i samme hus eller lejlighed, som du gør. Boligforholdene påvirker naturligvis forholdet mellem dig og børnenes bedsteforældre.

I mange familier, der bor så tæt sammen, er den udvide-familie en kilde til positivt samvær og et nært forhold mellem generationerne. Den store familie giver muligheder for børnene. Når I bor så tæt, kan en af parterne ople-

ve, at der er et problem for børnene. Så kan du overveje både fordele og ulemper ved at bo på den måde. Hvis der er konflikter, overser man ofte fordelene.

Det er en god idé med klare aftaler om, hvad børn, forældre og bedsteforældre er ansvarlige for.

Er der uoverensstemmelser mellem forældre og bedsteforældre, kan der være risiko for, at det går ud over

Angajoqqaat aamma aanaa-aataakkut isumaqatigiinngipata, meeqqat akuunngikkaluarlutik eqqugaasinnaapput. Taamaappat pingaartuuvoq meeqqat nassuiaannissaat, taakkua pineqanngimmata.

Immissinnut ungasillusi najugaqarusi

Meeqqat aamma aanaa-aataakkut imminnut ungasillutik najugaqaralarunilluunniit imminnut qanimut attavigiissiinnaapput Ungasissuseq toqqarluni naapeqatigiinnermi pitsaasumik ataatsimooqatigiinnissamut akornutaasari-aqanngilaq.

Aanaa-aataakkut ungasissumi najugaqarpata, pisari-aqarsinnaavoq illit angajoqqaatut attaveqatigiinnerup ataavarnissaanut ikiunnissat. Assersuutigalugu internet aqqutigalugu attaveqartarlutit assinillu nittarsaassisarlutit. Taamaaliorsinnaaneq meerarpassuit aamma aanaa-aataakkuisa nuannarisqaat.

Maanna illit ataatatut anaatulluunniit eqqarsaatersuutigisinnaasatit assigiinngitsut atuareerpatit. Siu-

nertaavoq taakkua atussagitit illit, meeqqatit aamma aanaa-aataakkut sulii immissinnut qaninnerulerlusilu nuannersumik ataatsimooqatigiittarnissassinut.

Aamma aanaa-aataakkunnut quppersagaliortoqarnikuuvoq, illit nammineq meeqqavillu aanaa-aataakku-isa atuarlugu iluaqutigisinnaasassinnik, angajoqqaat, aanaa-aataakkut ernguttallu akornanni pissutsit eqqarsaatigineranni. Taamaaliornikkut immaqa ajornannginerulissaaq kinguaarit akornanni ataatsimooqatigiittarnermut naleqqiullugu sunik kissaateqarnerusi.

børnene, selv om de ikke er involveret. Her er det vigtigt, at I prøver på at forklare børnene, at det ikke handler om dem.

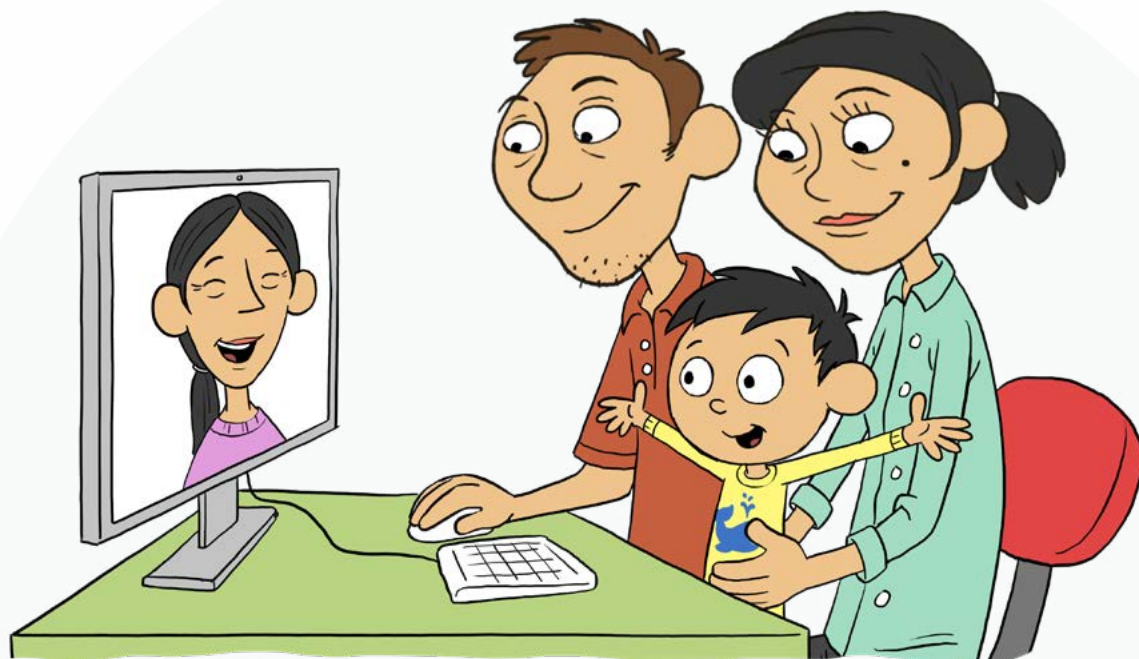
Når I bor langt fra hinanden

Selv om dit barn og bedsteforældrene bor langt fra hinanden, kan de godt have et nært forhold. Afstanden behøver ikke at have negativ betydning for kvaliteten af samværet, når man endelig kan mødes ansigt til ansigt.

Bor bedsteforældrene langt væk, kan det være nødvendigt, at du som forælder hjælper med at holde kontakten ved lige. Fx med at skabe forbindelse over nettet og vise billeder. Det er der mange børn og bedsteforældre, der har stor glæde af.

Nu har du læst om forskellige overvejelser, du som far eller mor kan gøre dig. Det er meningen, at du kan bruge det til, at du, dine børn og bedsteforældrene får et endnu mere nært og dejligt forhold til hinanden.

Der er også udarbejdet en pjeces til bedsteforældrene, som både du og dit barns bedsteforældre, kan have glæde af at læse, når I tænker over forholdet mellem forældre, bedsteforældre og børnebørn. Så kan det måske blive lidt nemmere at snakke sammen om, hvad der er jeres ønsker for samvær generationerne imellem.

Ilinnut angajoqqaatut apeqqutit

- ? Aanaa-aataakkut meeraq peqatigalugu iliuuserisartagaat suut nuannarivigit?
- ? Meeqqavit aamma aanaa-aataakkuisa imminnut pitsaasumik qanilaarfusumillu attavigiinnissaat/attavigiittuarnissaat anguniarlugu qanoq iliuuseqarsinnaavit?
- ? Aanaa-aataakkunnit sutigut ikiorserneqarumavit?
- ? Artornarsinnaasut pillugit aanaa-aataakkut qanoq pitsaanerpaamik oqaloqatigisinnaavigit?
- ? Aanaa-aataakkut allatut iliuuserisassaannik kissaateqarpit?
- ? Isumaqatigiinngissutit suut aanaa-aataakkunnut oqallisigerusuppigit, allatut iliornissaat anguniarlugu?
- ? Arlaatigut iliuuserinngilluinnagas-saannik piumasaqarpit? Tamanna aanaa-aataakkunnut ataqqinnittumik qanoq oqaatigissaviuk, isummernerillu akuersaartillugu?
- ? Qaqugukkut aanaa-aataakkut iliuusaat ikiorsiinerunatik akulerunnerusarpit? Akulersuunneq unitsinniarlugu qanoq iliorsinnaavit, ajattanngikkaluarlugit?
- ? Apeqqutit pillugit aappat qanoq oqaloqatigissaviuk?

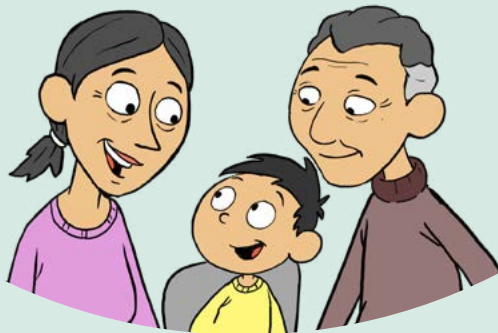
Spørgsmål til dig som forælder

- ? Hvilke ting er du glad for, at bedsteforældrene gør sammen med dit barn?
- ? Er der noget, du kan gøre, for at dit barn og dets bedsteforældre får/fortsat har et godt og varmt forhold til hinanden?
- ? Hvad vil du gerne have hjælp og støtte til af bedsteforældrene?
- ? Hvordan taler du bedst med bedsteforældrene om det, som er svært?
- ? Er der noget, du vil bede bedsteforældrene om at gøre anderledes?
- ? Hvilke uenigheder vil du gerne tale med bedsteforældrene om, så de kan gøre tingene anderledes?
- ? Er der noget, du simpelthen ikke vil have, de gør? Hvordan får du sagt det til dem på en respektfuld måde, så de accepterer det, du mener?
- ? Hvornår blander bedsteforældrene sig, så det ikke er en hjælp? Hvad kan du gøre for at stoppe indblandingen, uden at du støder dem fra dig?
- ? Hvordan får du talt med den anden forælder om spørgsmålene?

Illit angajoqqaatit aanna/aataangussapput illit nammineq anaanangoruit imaluunniit ataatanngoruit. Ilaqutariinni pissutsit qanoq ikkaluarpataluunniit, meeqqat aanaa/aataakkuminut immikkut attuumassuteqartarpoq. Immaqa ernuttamik tusarnaarnissaannut ilagalugillu sammisaqarnissamut piffissaqarnerullutillu naammagit-tassuseqarnerupput. Meeqqat toqqissisimanermik kialaassusermillu tunisinnaavaat, meeqqamullu maligassaallutik. Immaqa atuagaaqqap eqqarsalersissinnaavaatit kinguaariinnut utoqqaanerusunut attaveqarnissi qanoq ittuusinnaaneranik.

Dine forældre bliver bedsteforældre, når du selv bliver far eller mor. Uanset hvordan forholdene i familien er, har dit barn et helt særligt forhold til sine bedsteforældre. De har måske mere tid og tålmodighed til at lytte og gøre ting sammen med børnebørnene. De kan give dit barn tryghed og varme og være et forbillede. Hæftet får dig måske til at overveje, hvordan jeres kontakt med den ældre generation kan være.

Isumagininnermut Aqutisloqarfik
Socialstyrelsen

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

